

RAPORT Z BADAŃ DOTYCZĄCYCH ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE PROWADZONYCH NA TERENIE MIASTA JAWORZNIE W RAMACH PROJEKTU „JAWORZNO STAWIA NA RODZINĘ”.

W okresie październik – listopad 2011 r. na zlecenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaworznie, Ośrodek Działań Edukacyjnych „Źródło” przeprowadził w ramach projektu: „Jaworzno stawia na rodzinę” badania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Jaworzno.

Grupę badawczą stanowiły kobiety i mężczyźni, zarówno młodzież, jak i osoby dorosłe.

Badanie składało się z dwóch zasadniczych części:

1. Badanie ilościowe na reprezentatywnych próbach mieszkańców Jaworzna, dorosłych i adolescentach;
2. Analiza jakościowa i interpretacji uzyskanych wyników.

W badaniu przeprowadzono 489 wywiadów ustrukturalizowanych z osobami dorosłymi oraz 490 z młodzieżą. Łącznie uzyskano 979 wypełnionych poprawnie, kompletnych ankiet. Zebrane dane analizowano oddzielnie (grupa młodzieży oraz grupa osób dorosłych). W dalszej kolejności wyniki połączono, by umożliwić pokazanie szerszej perspektywy poznawczej odnośnie zjawiska przemocy na terenie miasta Jaworzno.

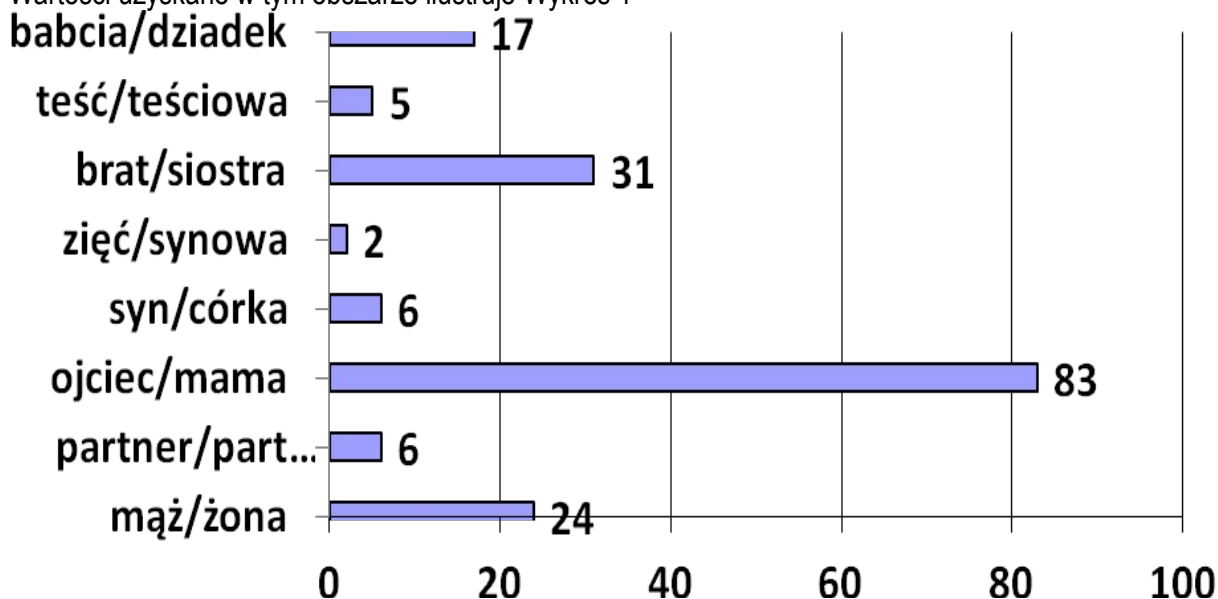
Badania miały charakter anonimowy i zostały zrealizowane za pomocą autorskiej ankiety przygotowanej dla celów niniejszego projektu badawczego. Obok spraw dotyczących opinii (mitów, stereotypów) na temat przemocy, badani określali swój emocjonalny stosunek do zjawiska przemocy i osób krzywdzonych. Ponadto deklarowali, jakie zachowania gotowi są podjąć w obliczu przemocy. Osoby badane pytane także były o osobiste doświadczenia związane z sytuacją przemocy w rodzinie, o to, czy zdarzyło im się ze strony innych członków rodziny doznać agresji, a także o to, czy znają osoby z takim problemem.

Najważniejsze wyniki i wnioski płynące z badań:

1. Na pytanie: Czy słyszał/a Pan/i o krzywdzonych osobach lub rodzinach ze swojego otoczenia? Około 28% osób badanych stwierdziło, iż zna jedną lub dwie takie osoby. Z kolei prawie 4% respondentów przyznało, że w swoim sąsiedztwie słyszało o wielu krzywdzonych osobach.
2. Forma przemocy wskazywana przez największą liczbę badanych to przemoc psychiczna, w dalszej kolejności fizyczna, ekonomiczna oraz seksualna.
3. Około 15% badanych stwierdziło, iż doświadczyło przemocy ze strony swoich najbliższych. Kolejne 15% osób przyznało, że raczej nie było krzywdzonych przez osoby ze swojej rodziny. Około 10% respondentów nie ma zdania na ten temat.
4. Wśród form przemocy, jakich doświadczyły osoby badane, najczęściej wskazywało na przemoc psychiczną. W dalszej kolejności wymieniana była agresja fizyczna, ekonomiczna oraz seksualna.
5. Osobami, które w największym stopniu dopuszczały się krzywdzenia byli rodzice lub jedno z nich. W przypadku osób dorosłych rodzice, a także mąż lub żona. Kolejną grupę wskazywaną jako źródło przemocy stanowiło rodzeństwo.
6. W związku z doznana przemocą ze strony osoby z najbliższego otoczenia, badani korzystali najczęściej z pomocy policji lub dzielnicowego. W dalszej kolejności zwracano się do ośrodków niosących pomoc psychologiczną i prawną oraz do poradni rodzinnych. W stosunkowo dużym stopniu osoby badane korzystały z pomocy ze strony kuratora, sądu i prokuratury.
7. Około 15% badanych zarówno z grupy młodzieży, jak i dorosłych stwierdziło, iż przewiduje, że w przyszłości może powtórzyć się sytuacja przemocy.
8. Około 2% dorosłych badanych osób przyznało, iż stosuje kary fizyczne wobec swoich dzieci. Najczęściej wymieniane formy to: klapsy i stawianie w kącie. W dalszej kolejności bicie pasem lub innymi przedmiotami oraz bicie w twarz.

Analiza szczegółowa wyników uzyskanych na podstawie przeprowadzonych badań.

1. W badaniach wzięły udział osoby mieszkające w określonych dzielnicach (częściach) Jaworzna. Około 13 % badanych reprezentowało centrum, Podwale – 11%, Podłęże – 10%, Szczakową – 10%, Ciężkowice – 8%, Osiedle Stałe – 8%.INNE
2. W grupie młodzieży znalazło się 45% dziewcząt oraz 55% chłopców. Z kolei osoby dorosłe to 70% kobiet i 30% z mężczyzn. Biorąc pod uwagę obie grupy łącznie w badaniach wzięły udział 563 kobiety (58%) i 416 mężczyzn (42%).
3. Osoby od 15 do 18 roku życia stanowiły 45% badanej grupy. Od 19-30 lat to 22% badanych, od 31-65 lat to 32% badanych. Osoby powyżej 65 roku życia stanowiły 1% badanej grupy.
4. Młodzież biorąca udział w badaniach to uczniowie gimnazjum, zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, liceum zawodowego, technikum, ochotniczego hufca pracy. 59% osób z tej grupy deklarowało, iż posiada wykształcenie średnie lub jest w trakcie jego zdobywania. Wśród osób dorosłych wykształcenie podstawowe posiadało 8% badanych, zawodowe 18%, średnie 38%, wyższe 34%.
5. W grupie osób dorosłych 72% badanych pracuje. Pozostałe osoby w momencie przeprowadzania badań pozostawały bez pracy.
6. Wśród osób dorosłych 26% to kawaler/panna, 58% pozostaje w związku małżeńskim. Rozwiedzionych było 8% badanych, w separacji – 5%. Osoby tworzące związek nieformalny to 2%. Badani, których współmałżonek zmarł stanowili 4%.
7. W grupie młodzieży 12 %, w grupie osób dorosłych 20% badanych przyznało, iż członek ich rodziny nadużywa alkoholu. Najwięcej osób wskazywało na mamę/ojca (8%) jako osobę nadużywającą alkoholu. W dalszej kolejności brata/siostrę (3%) oraz męża/żonę lub partnera/partnerkę (3%). Wartości uzyskane w tym obszarze ilustruje Wykres 1

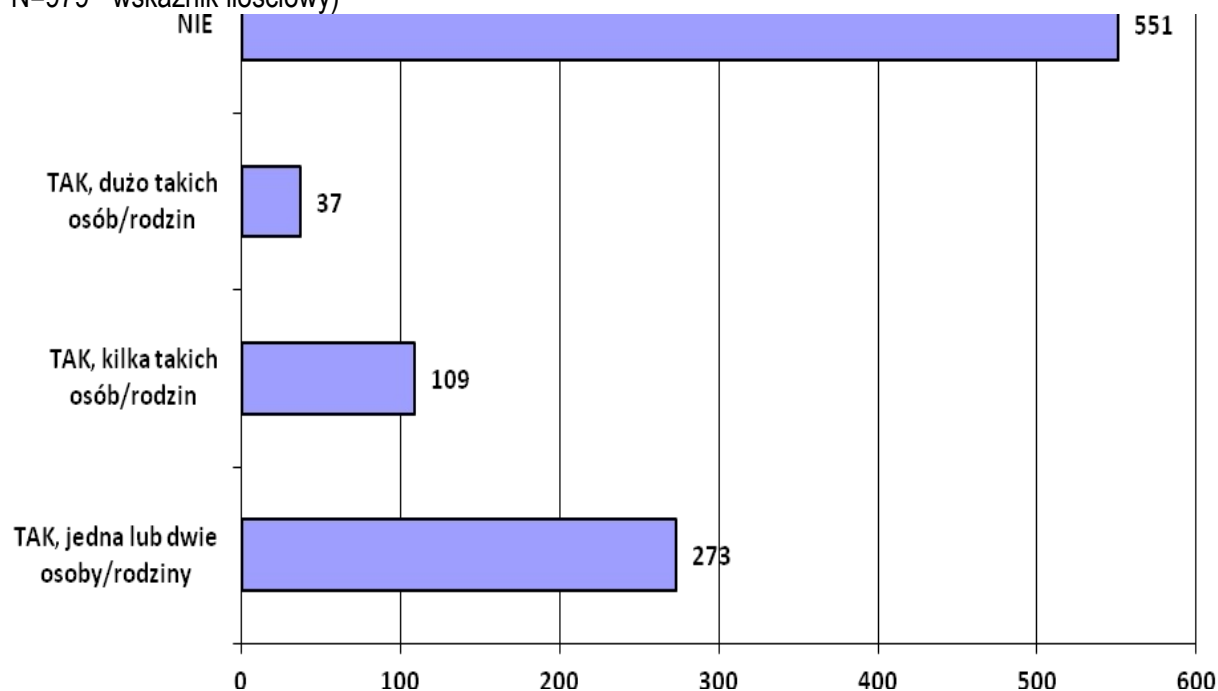


Wykres 1. Osoby, które w rodzinie nadużywają alkoholu (cała grupa badana, N=979 – wskaźnik ilościowy)

8. Na pytanie: Czy słyszał(a) Pan(i) o krzywdzonych osobach lub rodzinach ze swojego otoczenia, sąsiedztwa, w których dochodzi do różnych form przemocy? Prawie 44% ogółu badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Z tego 28% stwierdziło, iż zna jedną lub dwie takie krzywdzone osoby. Z kolei 11% respondentów zna kilka takich osób a prawie 4% badanych przyznało, że w swoim sąsiedztwie słyszało o wielu osobach doświadczających przemocy. Nie stwierdzono istotnej statystycznie różnicy

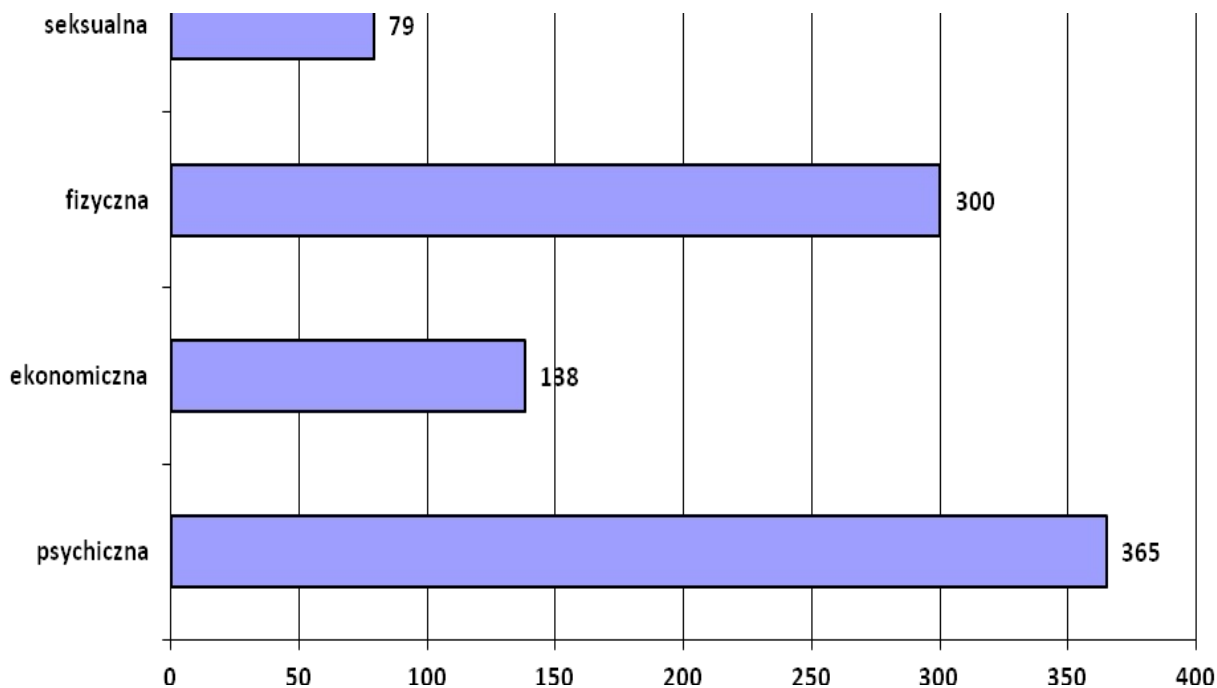
pomiędzy grupą młodzieży i osób dorosłych, jeśli chodzi o wiedzę o osobach krzywdzonych funkcjonujących w ich otoczeniu.

Wykres 2. Badani, którzy deklarują, że słyszeli lub znają osoby krzywdzone (cała grupa badana, N=979 - wskaźnik ilościowy)



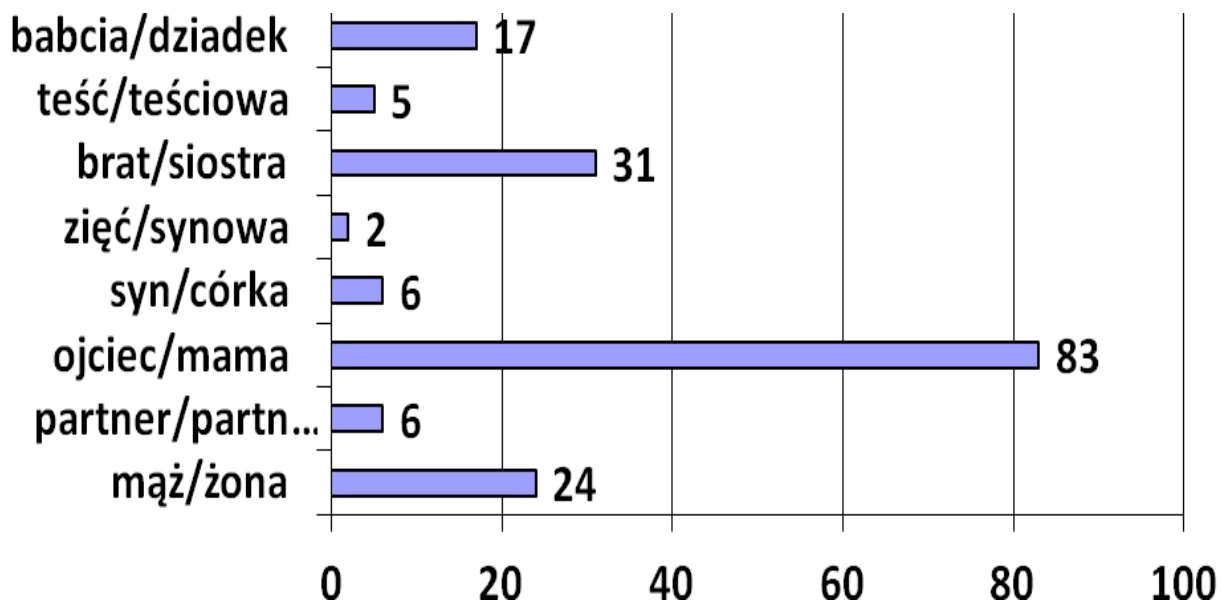
9. Formą przemocy wskazywaną przez największą liczbę badanych była przemoc psychiczna. Zastraszenie, groźby, wyzywiska, izolowanie było podkreślane przez 85% badanych, którzy słyszeli lub wiedzą o takich formach agresji w swoim otoczeniu. W dalszej kolejności występowała przemoc fizyczna. Według 70% badanych, którzy udzielili odpowiedzi twierdzącej na poprzednie pytanie ankiety bicie, kopanie, popychanie, duszenie zdarza się w ich sąsiedztwie. Do przemocy ekonomicznej czyli np. zabierania pieniędzy, kontroli wydawania pieniędzy dochodzi w najbliższym otoczeniu według 32 % badanych. A przemoc seksualna (wymuszanie współżycia seksualnego) zdarza się w najbliższym otoczeniu zdaniem 18 % respondentów. Osoby dorosłe częściej w porównaniu z młodzieżą wskazywały na fakt występowania przemocy o charakterze ekonomicznym. Może to być związane z tym, iż dorośli zarówno pracujący czyli zarabiający pieniądze, jak i ci, którzy borykają się z bezrobociem w większym stopniu w porównaniu z młodzieżą mają świadomość znaczenia i wartości pieniądza.

Wykres 3. Formy przemocy o których wiedzą lub słyszały osoby badane (cała grupa badana, N=979 - wskaźnik ilościowy)



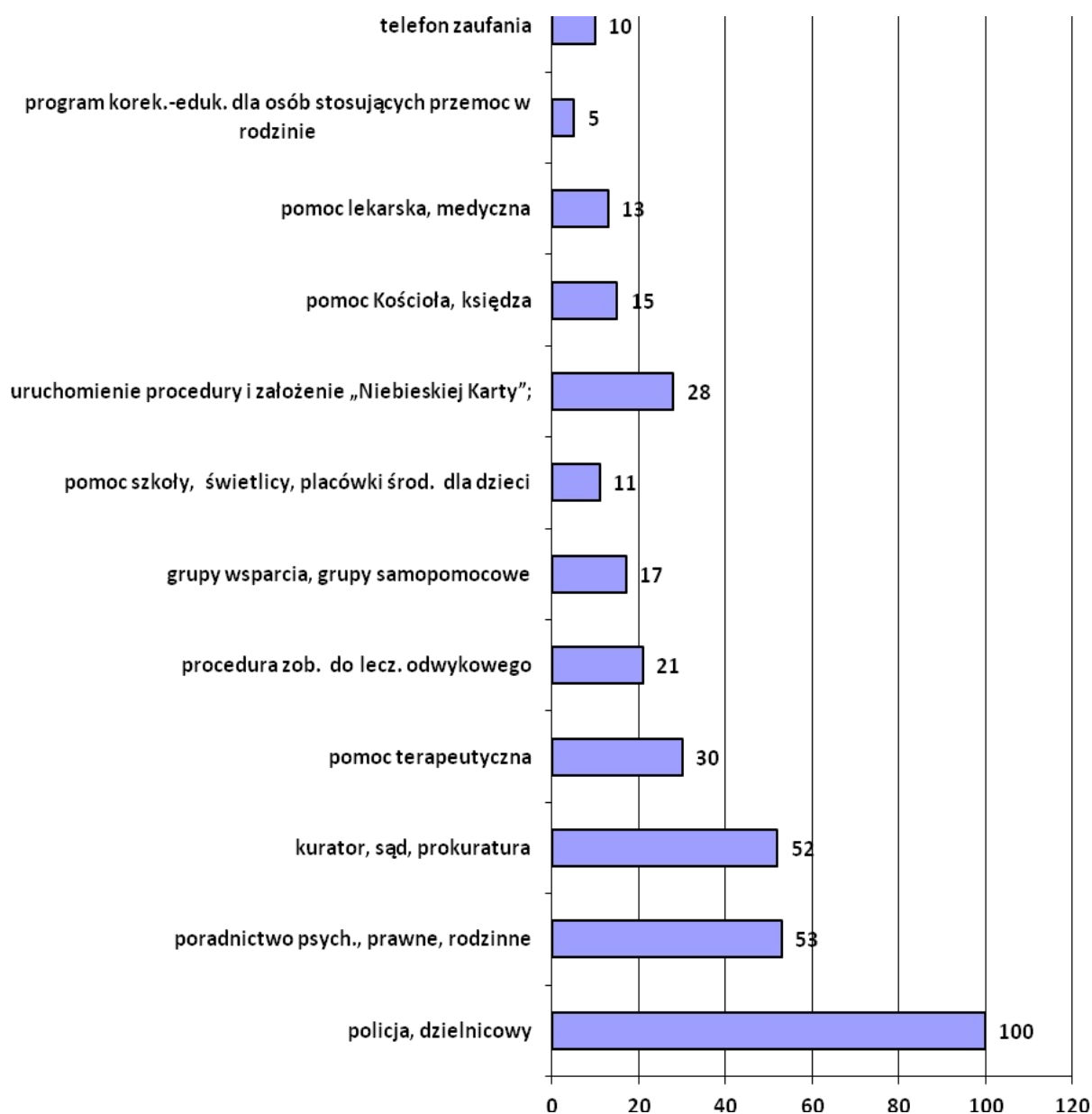
10. Na pytanie: Czy doświadczył(a) Pan(i) kiedykolwiek przemocy ze strony najbliższych? Prawie 60 % respondentów zaprzeczyło w sposób zdecydowany. 15% wybierało odpowiedź *raczej nie*. 10 % badanych nie miało zdania na ten temat. Okolo 15% badanych przyznało, że w mają doświadczenia związane z byciem obiektem agresji ze strony osób znaczących ze swojego otoczenia (odpowiedź raczej tak lub zdecydowanie tak). Osoby dorosłe (7%) częściej w porównaniu z młodzieżą (2%) potwierdzały w sposób jednoznaczny, że doświadczały przemocy. Z kolei osoby młode (20%) zaprzeczając występowaniu takiego zjawiska w ich życiu częściej robiły to w sposób mniej jednoznaczny (podkreślając raczej nie) w porównaniu z dorosłymi (10%).
11. Największa liczba badanych wskazywała przemoc psychiczną - 72 % osób z grupy tych, które doświadczały w swoim życiu przemocy. Ponad 49% badanych przyznało, że doświadczyło przemocy fizycznej. Do przemocy ekonomicznej dochodziło w przypadku 21% osób badanych. A przemoc seksualna miała miejsce w życiu 10% respondentów.
12. W przypadku młodych osób, które przyznały, iż doświadczyły w swoim życiu przemocy ze strony bliskich, osobami, które w największym stopniu dopuszczały się krzywdzenia byli rodzice lub jedno z nich. Prawie 62% dziewcząt i chłopców wskazywało mamę lub ojca jako źródło doświadczanej agresji. W doświadczeniu osób dorosłych grupą, która najczęściej dopuszczała się przemocy byli także rodzice. Ponad 50 % dorosłych badanych z grupy osób krzywdzonych przyznało, że w swoim życiu doświadczało przemocy ze strony ojca lub matki. Można założyć, że w przypadku części z nich miało to miejsce w przeszłości, jednak niektórzy doznają różnych form agresji do chwili obecnej. Osoby dorosłe doświadczały także krzywdzenia ze strony osoby, z którą pozostawały w związku Ponad 44 % respondentów wskazało na męża/żonę lub partnera/kę, jako kogoś, kto stosuje wobec nich przemoc. W sytuacji prawie 3% dorosłych dochodziło do przemocy ze strony dzieci. Około 9% osób dorosłych i prawie 18% młodzieży wskazywało rodzeństwo jako źródło agresji.

Wykres 4. Osoby, które przejawiały wobec osób badanych zachowania agresywnie (cała grupa badana, N=979 - wskaźnik ilościowy)



13. Przeprowadzone badania pokazały, iż w związku z doświadczaną przemocą ze strony bliskich, osoby badane najczęściej nie wiedzą lub nie pamiętają czy była udzielona pomoc ze strony instytucji lub organizacji (dotyczy to zarówno grupy młodzieży – 59% badanych, jak dorosłych- 46% badanych). Krzywdzeni, którzy osobiście korzystali z pomocy instytucji wskazywali przede wszystkim policję lub dzielnicowego, jako istotne źródło wsparcia. W dalszej kolejności zwracano się do ośrodków niosących pomoc psychologiczną i prawną oraz do poradni rodzinnych. W stosunkowo dużym stopniu osoby badane korzystały z pomocy ze strony kuratora, sądu i prokuratury. Szczegółowe zestawienie osób i instytucji do, których zwracali się badani w związku z sytuacją doświadczonej przemocy obrazuje Wykres 5.

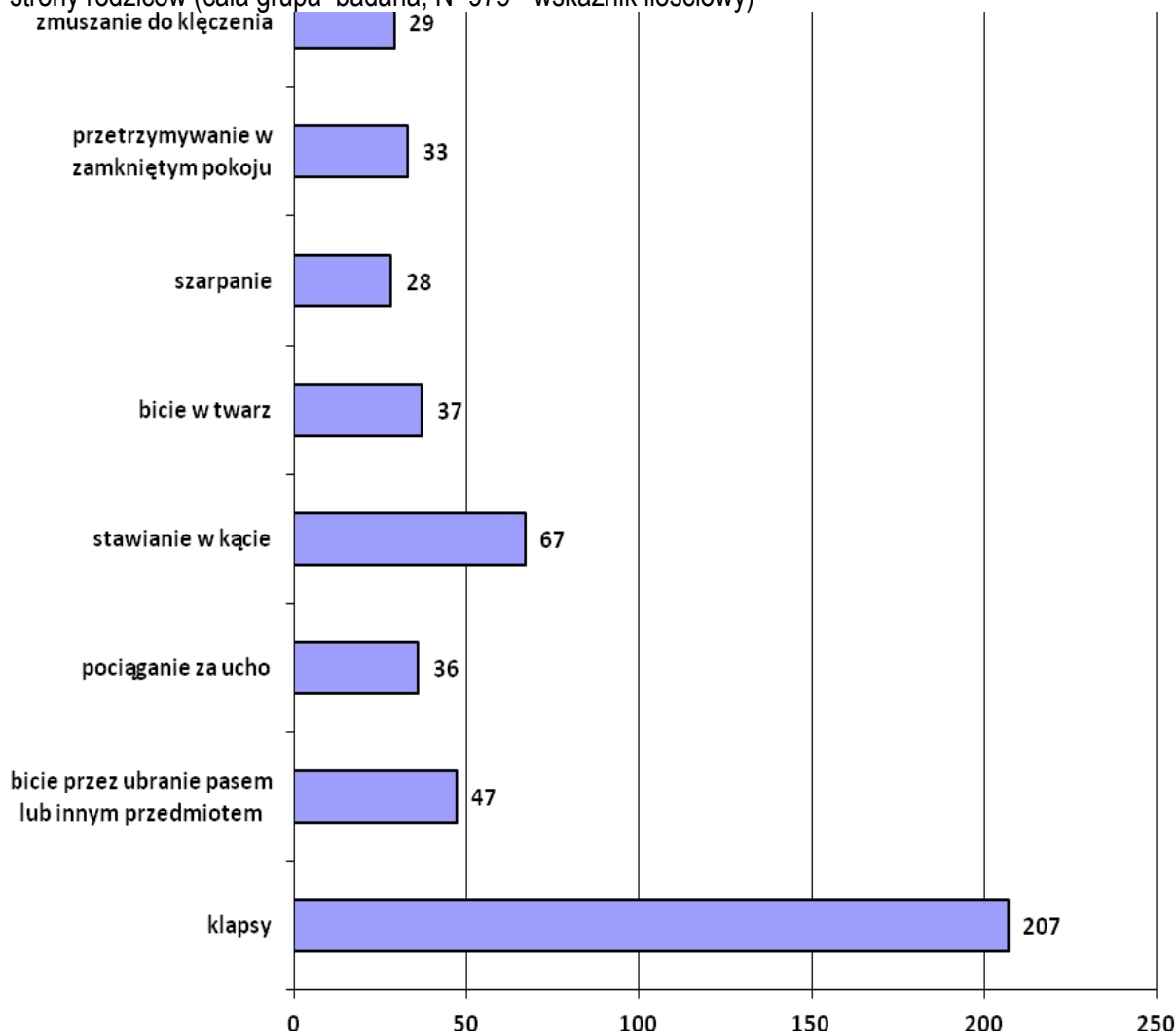
Wykres 5. Instytucje, organizacje z pomocy, których korzystały osoby badane w związku z sytuacją przemocy (cała grupa badana, N=979 - wskaźnik ilościowy)



14. Osoby badane odpowiadały również na pytanie: *Czy działo się coś szczególnego, co mogłoby mieć ewentualny wpływ na bardziej nerwową atmosferę w domu i w efekcie – na agresywne zachowanie sprawcy?* Około 44% badanych z obu grup (dorośli, młodzież) zdecydowanie lub raczej wykluczyło istnienie określonych dodatkowych czynników mogących się przyczynić się do wystąpienia bądź nasilenia przemocy wewnątrzrodzinnej. Z kolei 21% badanych respondentów przyznało, że pewne okoliczności mogły mieć wpływ na uruchomienie agresji ze strony jednego z członków rodziny. Wśród istotnych czynników wymieniano: trudności w znalezieniu pracy, nadmierną kontrolę ze strony rodziców, kłótnie i konflikty w relacji dziecko-rodzic i a także pomiędzy partnerami oraz fakt, iż rodzice dowiedzieli się o zażywanych przez swoje dziecko środkach psychoaktywnych.
15. W trakcie przeprowadzonych badań osoby ustosunkowywały się do pytania, czy ich zdaniem określoną rolę w zaistniałej sytuacji o charakterze przemocy odegrał alkohol. Około 43% ogółu badanych zaprzeczyło temu. Z kolei 30% zarówno młodych, jak i dorosłych osób przyznało, iż do agresji doszło w sytuacji, której towarzyszył alkohol.
16. Osoby, które w przeszłości doświadczyły przemocy ze strony członków rodziny określały prawdopodobieństwo powtórzenia się tej sytuacji w najbliższym czasie. Około 24% spośród tych, które były krzywdzone stwierdziło, iż istnieje ryzyko ponownej agresji.

17. Badania, w których brali udział mieszkańcy miasta Jaworzna ukierunkowane były także na analizę obszaru dotyczącego form karania, jakie stosują rodzice wobec swoich dzieci. Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że w przypadku sformułowanego pytania: *Czy stosuje Pan/i kary fizyczne wobec swojego dziecka ?* zdecydowana większość badanych dorosłych osób deklaruje, iż nie stosuje tego środka. Około 54% zdecydowanie zaprzeczyło a 18% raczej nie stosuje. Do wykorzystywania tej formy oddziaływania na dziecko przyznało się zaledwie 3% dorosłych respondentów. Kolejne 3% badanych nie ma zdania na ten temat.
18. Kolejne pytanie związane było z rodzajem kar, jakie były wykorzystywane w relacji rodzic - dziecko. Okazało się, iż w największym stopniu stosowane są klapsy i stawianie w kącie. Zdarzały się także sytuacje bicia przez ubranie pasem lub innym przedmiotem, a także przetrzymywanie w zamkniętym pokoju. Szczegółowe zestawienie form karania, które stosowali dorośli lub doświadczali młodzi ludzie obrazuje Wykres 6.

Wykres 6. Formy kar stosowanych przez rodziców wobec dzieci lub doświadczanych przez dzieci ze strony rodziców (cała grupa badana, N=979 - wskaźnik ilościowy)



19. Ostatnie pytanie dotyczące form karania w relacji rodzic – dziecko brzmiało następująco: *Czy w ciągu ostatniego roku zdarzyło się Panu(i) sprawić „porządne lanie” swojemu dziecku, gdy zachowywało się w niewłaściwy sposób?* Spośród osób dorosłych 2,4% przyznało, iż miała miejsce taka sytuacja. Z kolei w grupie młodzieży (od 15 – 18 lat) doświadczenie to było udziałem ok. 4% badanych.

20. Celem przeprowadzonych badań była nie tylko próba określenia występowania zjawiska przemocy na terenie miasta Jaworzna, ale także zidentyfikowanie postaw dotyczących tej problematyki. Uzyskane wyniki pozwoliły na dokonanie analizy przekonań i stereotypów przejawianych wobec problematyki

przemocy wewnątrzrodzinnej, a także na określenie emocjonalnego do niego ustosunkowania oraz tendencji do konkretnego zachowania.

Przyjęto, iż postawa to względnie trwała struktura procesów poznawczych, emocjonalnych i tendencji do zachowań, w której wyraża się stosunek wobec danego przedmiotu. Tak zdefiniowana postawa ma określoną znak, siłę, zakres oraz trwałość (por. Mika 1984, Marody 1976, Aronson i in. 1997).

W ramach analizy postaw wyróżniono trzy podstawowe składniki :

- składnik poznawczy , czyli sposób myślenia o przedmiocie postawy, wiedza, przekonania (w tym mity) na temat zjawiska przemocy;
- składnik afektywny (emocjonalny), czyli stosunek emocjonalny do przedmiotu postawy, w tym przypadku zjawiska przemocy w rodzinie;
- składnik behawioralny, czyli tendencja do określonego zachowania wobec przedmiotu postawy.

Jak wspomniano powyżej – postawa ma swój obiekt, którym mogą być ludzie, zdarzenia, idee, przedmioty. W pracy tej badano łącznie postawy wobec zdarzeń i osób; bowiem badanie postaw wobec sytuacji przemocy w rodzinie nie da się oddzielić od badania postaw wobec ofiar tych zdarzeń.

21. Pierwszym celem przeprowadzonych w tym obszarze badań było ustalenie, jaki jest poznawczy aspekt postaw wobec zjawiska przemocy prezentowany przez mieszkańców miasta Jaworzna. Wykorzystano skonstruowaną dla potrzeb niniejszego projektu Skalę do Badania Postaw (stanowi ona integralną część Ankiety). Składa się z 14 twierdzeń. Dziewięć z nich dotyczyło aspektu poznawczego, obejmującego zarówno wiedzę na temat zjawiska, jak i istniejące stereotypy. Badani ustosunkowywali się do takich wypowiedzi, jak np. *Jeśli mężowi/partnerowi zdarzy się uderzyć żonę/partnerkę, to jeszcze nie jest przemoc. Stosowanie przez rodziców surowych kar fizycznych wobec dziecka jest zjawiskiem pożądanym pedagogicznie, są takie sytuacje, kiedy jej zastosowanie może być tylko korzystne dla dziecka.*

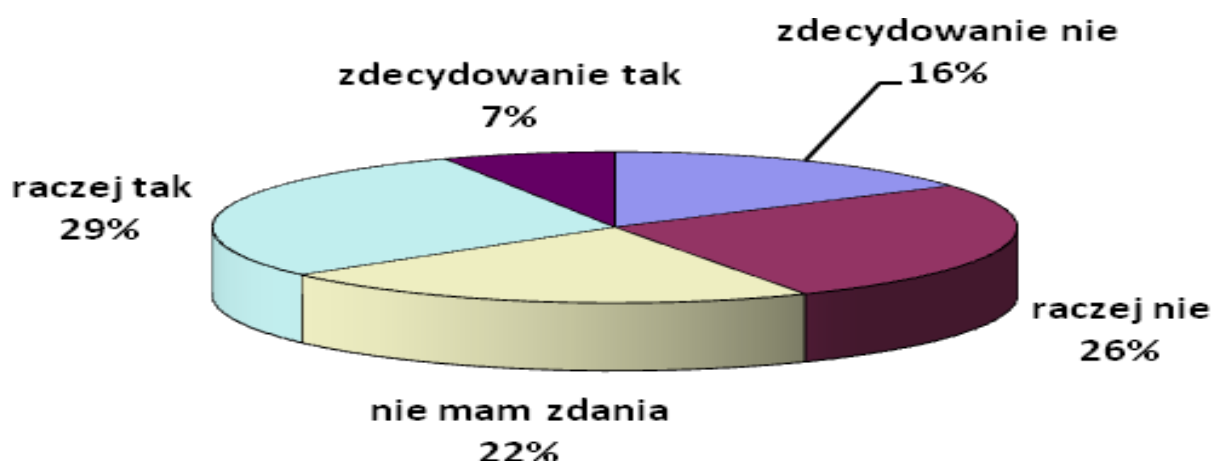
22. Analiza szczegółowa odpowiedzi udzielonych przez mieszkańców Jaworzna na temat przemocy w rodzinie – aspekt poznawczy postawy.

Przemoc wobec osoby dorosłej (przemoc pomiędzy partnerami/małżonkami)

Pyt. 1 Osoby doświadczające przemocy domowej są najczęściej niewykształcone i mają niewielkie umiejętności zawodowe.

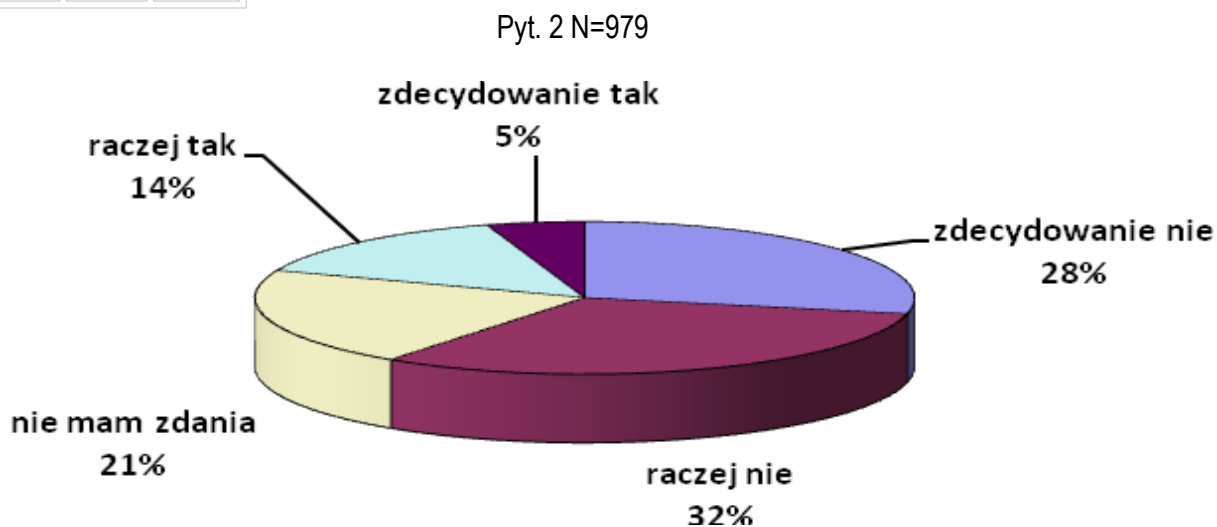
Pyt.1	Młodzież	Dorośli	Razem
1	62	92	154
%	12,65%	18,81%	
2	118	141	259
%	24,08%	28,83%	
3	134	81	215
%	27,35%	16,56%	
4	142	141	283
%	28,98%	28,83%	
5	34	34	68
%	6,94%	6,95%	
Razem	490	489	979

Pyt. 1 N=979



Pyt. 2 *Przemoc wewnątrzmałżeńska to sprawa prywatna rodziny. Nikt nie powinien mieszać się do tego, w jaki sposób małżonkowie i partnerzy rozwiązują swoje problemy.*

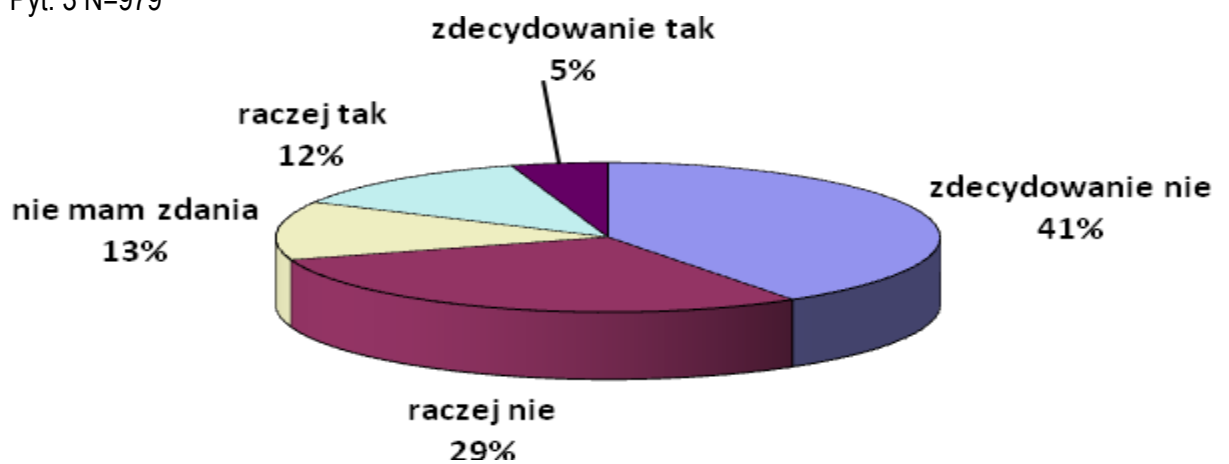
	Młodzież	Dorośli	Razem
1	95	183	278
%	19,39%	37,42%	
2	150	159	309
%	30,61%	32,52%	
3	139	65	204
%	28,37%	13,29%	
4	82	59	141
%	16,73%	12,07%	
5	24	23	47
%	4,90%	4,70%	
Razem	490	489	979



Pyt. 3 *Gdy w domu dochodzi do kłótni, to wzajemne obrażanie partnerów (małżonków), wyzwiska i groźby, są czymś normalnym.*

	Młodzież	Dorośli	Razem
1	151	247	398
%	30,82%	50,51%	
2	136	152	288
%	27,76%	31,08%	
3	92	32	124
%	18,78%	6,54%	
4	80	43	123
%	16,33%	8,79%	
5	31	15	46
%	6,33%	3,07%	
Razem	490	489	979

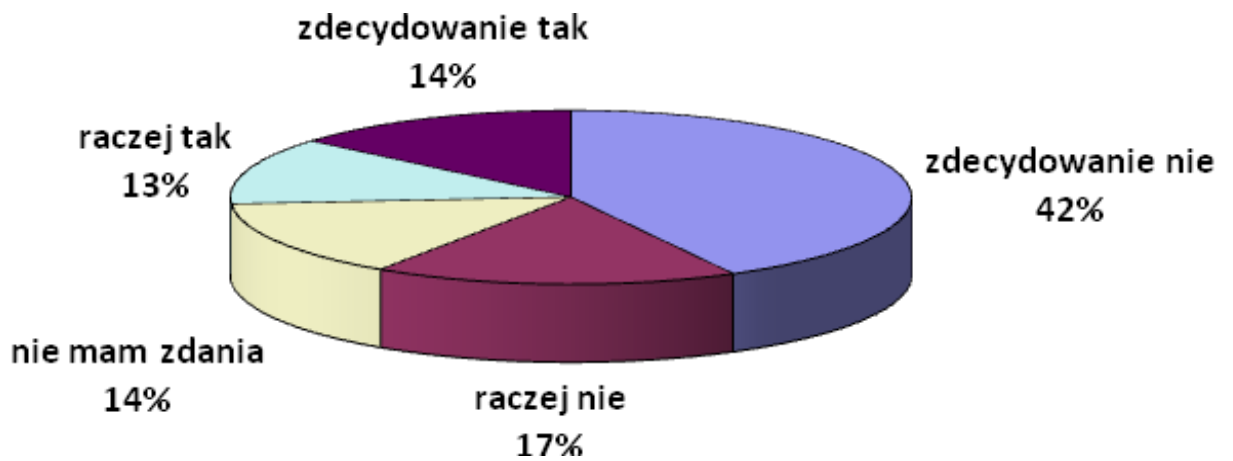
Pyt. 3 N=979



Pyt. 4 *Jeśli mężowi/partnerowi zdarzy się uderzyć żonę/partnerkę, to jeszcze nie jest przemoc.*

	Młodzież	Dorośli	Razem
1	211	201	412
%	43,15%	41,10%	
2	91	78	169
%	18,61%	15,95%	
3	82	58	140
%	16,77%	11,86%	
4	43	79	122
%	8,79%	16,16%	
5	62	73	135
%	12,68%	14,93%	
Razem	489	489	978

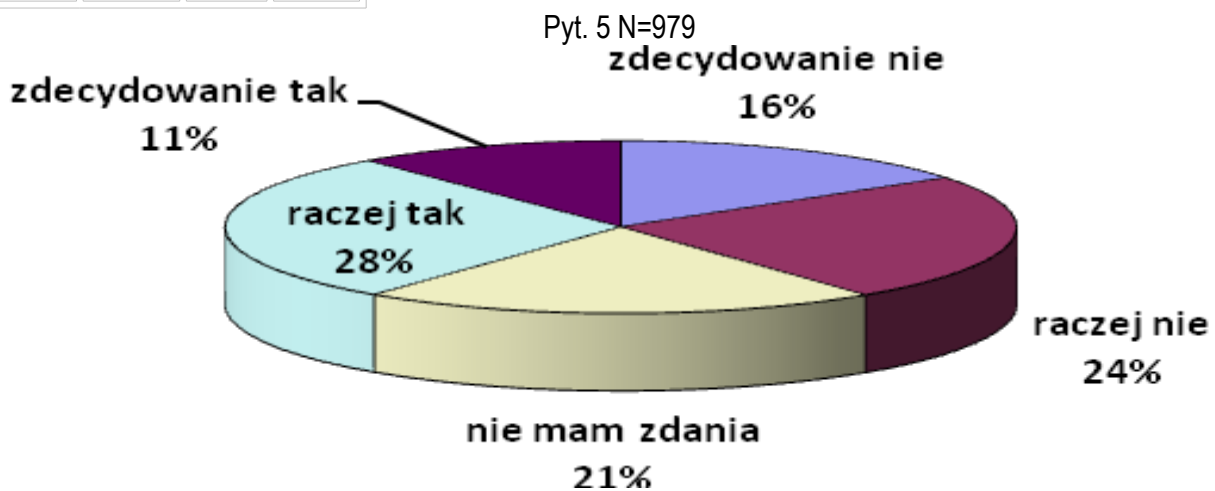
Pyt. 4 N=979



Przemoc wobec dziecka

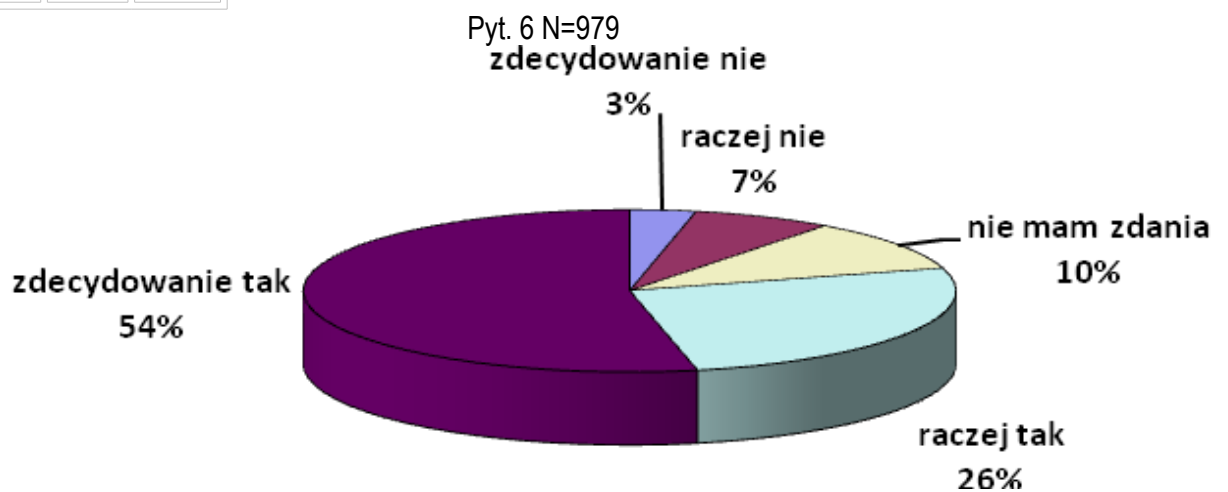
Pyt. 5 Dzieci potrzebują ojca nawet jeśli jest gwałtowny.

Pyt.2	Młodzież	Dorośli	Razem
1	69	81	150
%	14,08%	16,56%	
2	99	137	236
%	20,20%	28,02%	
3	114	94	208
%	23,27%	19,22%	
4	149	128	277
%	30,41%	26,18%	
5	59	49	108
%	12,04%	10,02%	
Razem	490	489	979



Pyt. 6 Stosowanie wobec dziecka różnych surowych form karania fizycznego jest łamaniem jego podstawowych praw.

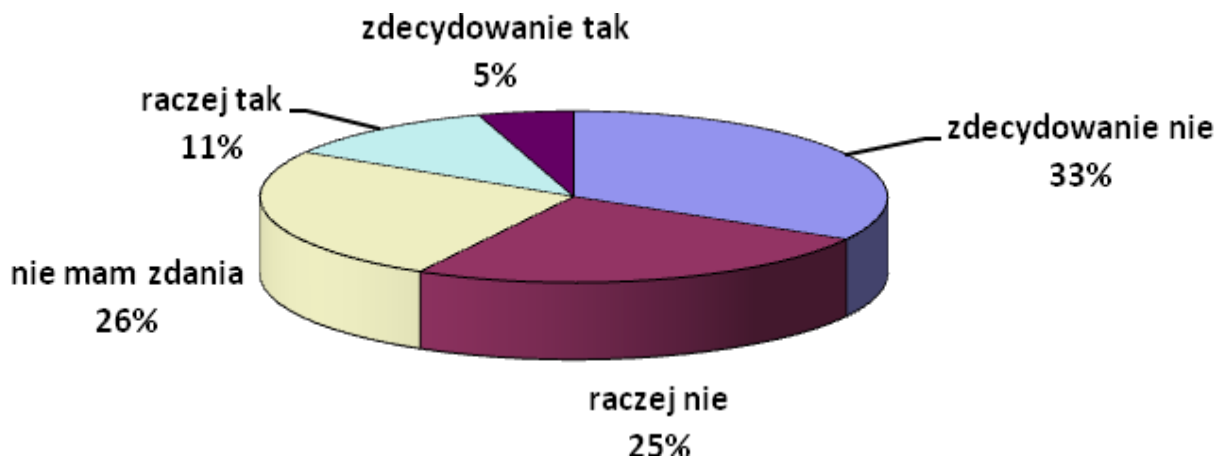
	Młodzież	Dorośli	Razem
1	21	11	32
%	4,29%	2,25%	
2	36	32	68
%	7,35%	6,54%	
3	70	31	101
%	14,29%	6,34%	
4	131	125	256
%	26,73%	25,56%	
5	232	290	522
%	47,35%	59,30%	
Razem	490	489	979



Pyt. 7 *Stosowanie przez rodziców surowych kar fizycznych wobec dziecka jest zjawiskiem pożądanym pedagogicznie, są takie sytuacje, kiedy jej zastosowanie może być tylko korzystne dla dziecka.*

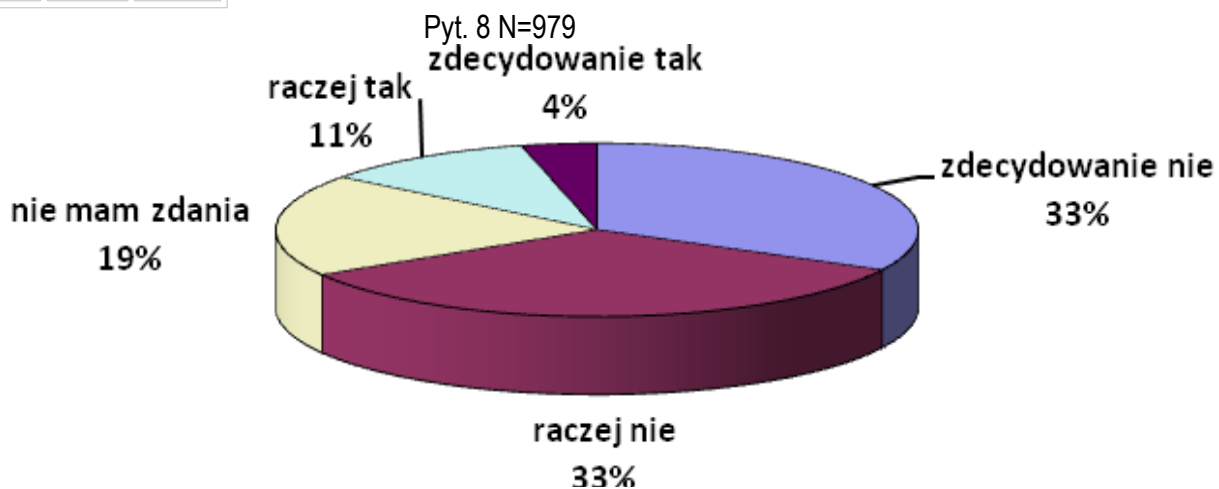
	Młodzież	Dorośli	Razem
1	130	196	326
%	26,53%	40,08%	
2	82	161	243
%	16,73%	32,92%	
3	172	78	250
%	35,10%	15,95%	
4	68	44	112
%	13,88%	9,00%	
5	38	10	48
%	7,76%	2,04%	
Razem	490	489	979

Pyt. 7 N=979



Pyt. 8 Sposób postępowania rodziców z dziećmi, nawet jeśli stosują oni przemoc, jest ich prywatną sprawą, nikt nie powinien wtrącać się w ich życie.

	Młodzież	Dorośli	Razem
1	100	220	320
%	20,41%	44,99%	
2	167	162	329
%	34,08%	33,13%	
3	127	60	187
%	25,92%	12,27%	
4	74	32	106
%	15,10%	6,54%	
5	22	15	37
%	4,49%	3,07%	
Razem	490	489	979



Pyt. 9 Kto powinien zgłaszać przypadki występowania przemocy w rodzinie odpowiednim instytucjom lub organom ścigania? [proszę zakreślić odpowiedź lub odpowiedzi, z którymi się zgadzasz].

a. ktoś z członków rodziny;

d. znajomi sąsiedzi, osoby z otoczenia rodziny;

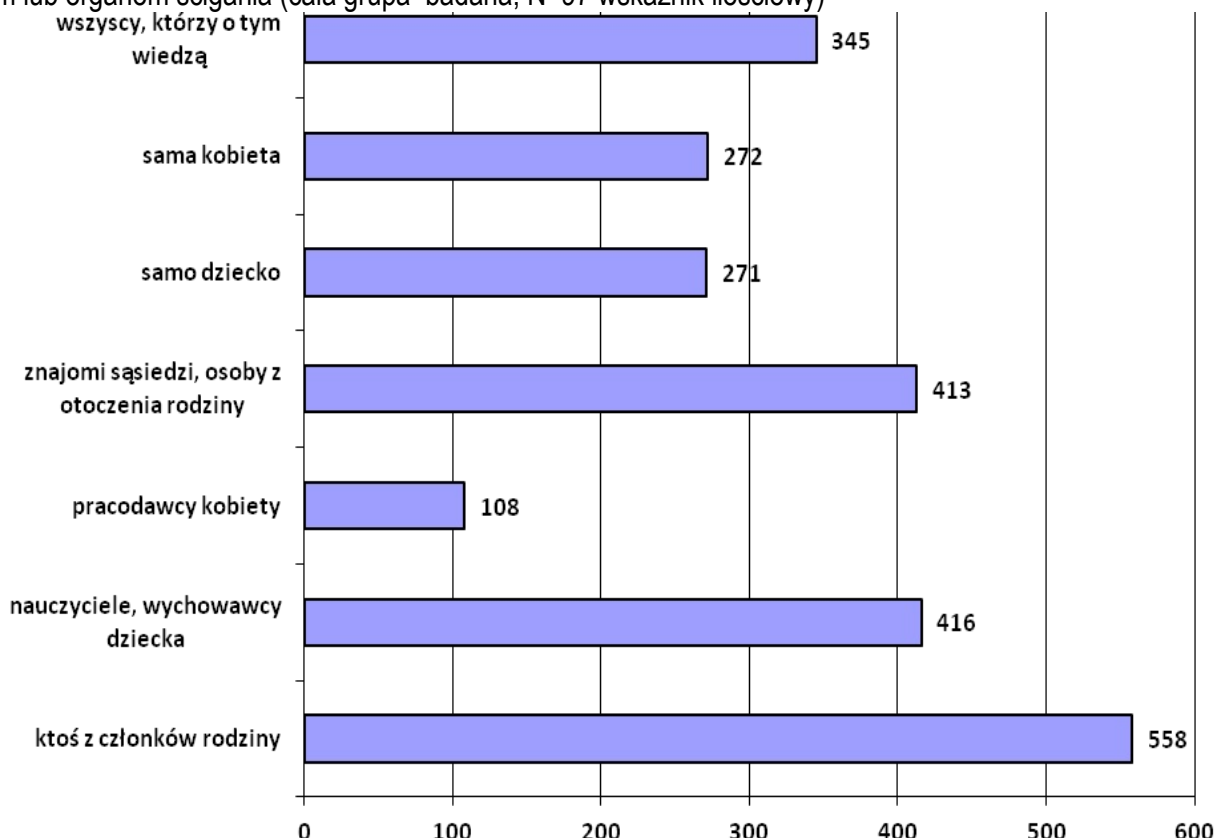
b. nauczyciele, wychowawcy dziecka;
c. pracodawcy kobiety;

e. samo dziecko;
f. sama kobieta.

g. wszyscy, którzy o tym wiedzą

Wykres 7 obrazuje kogo osoby badane najczęściej wskazywały jako odpowiedzialnych za ujawnienie informacji na temat przemocy. Przede wszystkim podkreślano rolę innych członków rodziny, nauczycieli, wychowawców dziecka, a także znajomych, sąsiadów, osób z otoczenia dziecka.

Wykres 7. Osoby, które powinny zgłaszać przypadki występowania przemocy w rodzinie odpowiednim instytucjom lub organom ścigania (cała grupa badana, N=97 wskaźnik ilościowy)



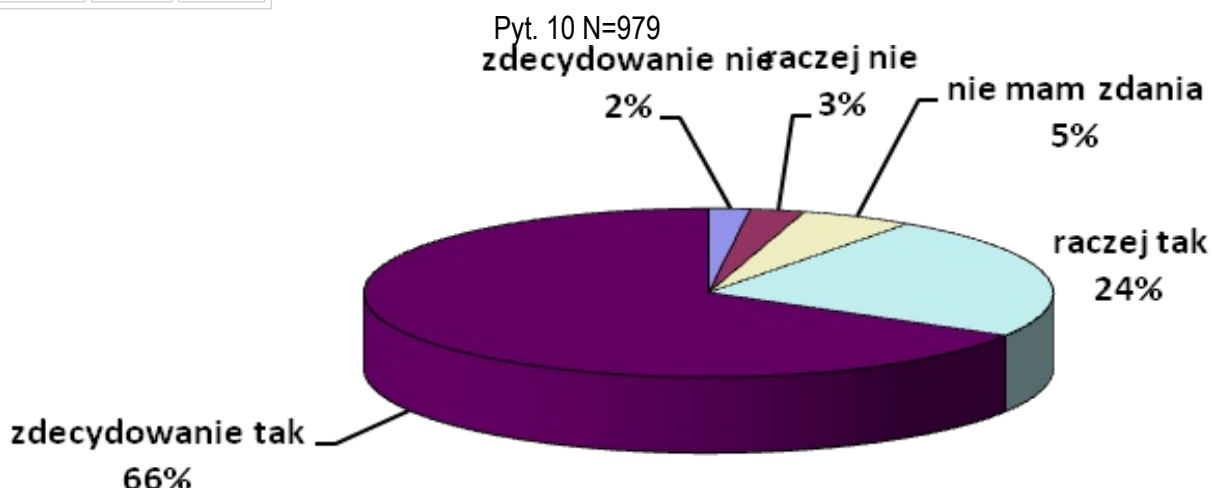
Przeprowadzone badania ujawniły, iż część osób biorących w nich udział wyraża przekonania o charakterze mitów i błędnych przekonań na temat przemocy. Wpływa to na ich sposób spostrzegania tego zjawiska i udzielanie pomocy ofiarom. Osoby te mogą spostrzegać problem krzywdzonego przez pryzmat swych stereotypów. To niejednokrotnie może prowadzić do bagatelizowania problemu i w pewnym stopniu obwiniania ofiary. Z drugiej strony do reakcji nieadekwatnej do sytuacji (nadmiernej, dramatycznej), zamiast udzielenia ofierze konstruktywnego wsparcia i ochrony. Mity przyczyniają się w ten sposób do wtórnych somatycznych, psychospołecznych i interpersonalnych problemów ofiar, czyli do ich wtórnej wiktyimizacji (Dobrzyńska Mesterhazy 1996).

23. Analiza szczegółowa odpowiedzi udzielonych przez mieszkańców Jaworzna na temat przemocy w rodzinie – aspekt emocjonalny postawy. W ramach aspektu emocjonalnego badanych postaw (3 twierdzenia dotyczące tego obszaru) studenci wypowiadali się na temat emocji, jakie budzą w nich informacje o krzywdzonych osobach.

Pyt. 10 Kiedy słyszę o dzieciach wobec, których rodzice stosują przemoc, budzi to mój silny sprzeciw.

Pyt. 3	Młodzież	Dorośli	Razem
1	8	11	19

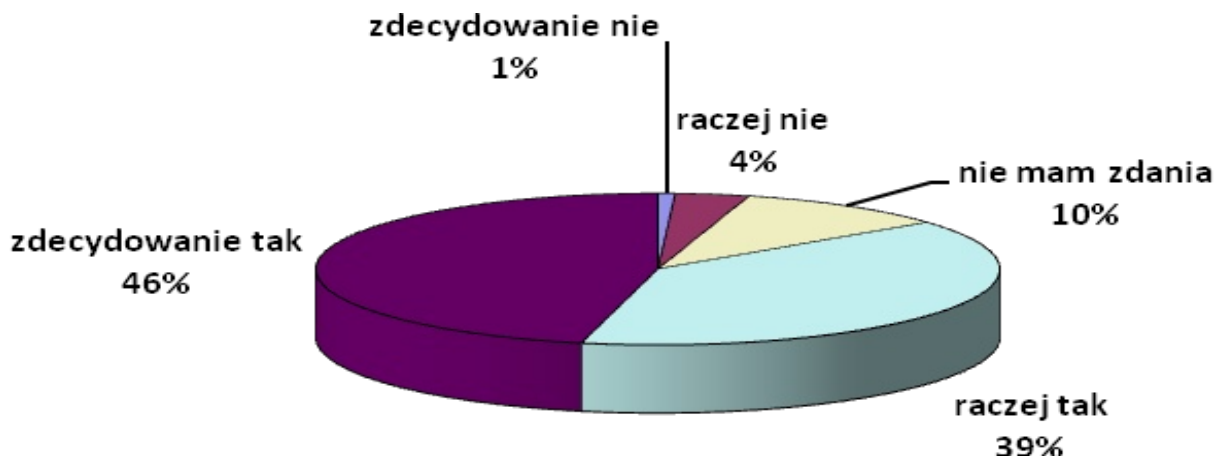
%	1,63%	2,25%	
2	15	10	25
%	3,06%	2,04%	
3	38	14	52
%	7,76%	2,86%	
4	124	108	232
%	25,31%	22,09%	
5	305	346	651
%	62,24%	70,76%	
Razem	490	489	979



Pyt. 11 Informacje o osobach krzywdzonych w rodzinie wywołują u mnie silne emocje.

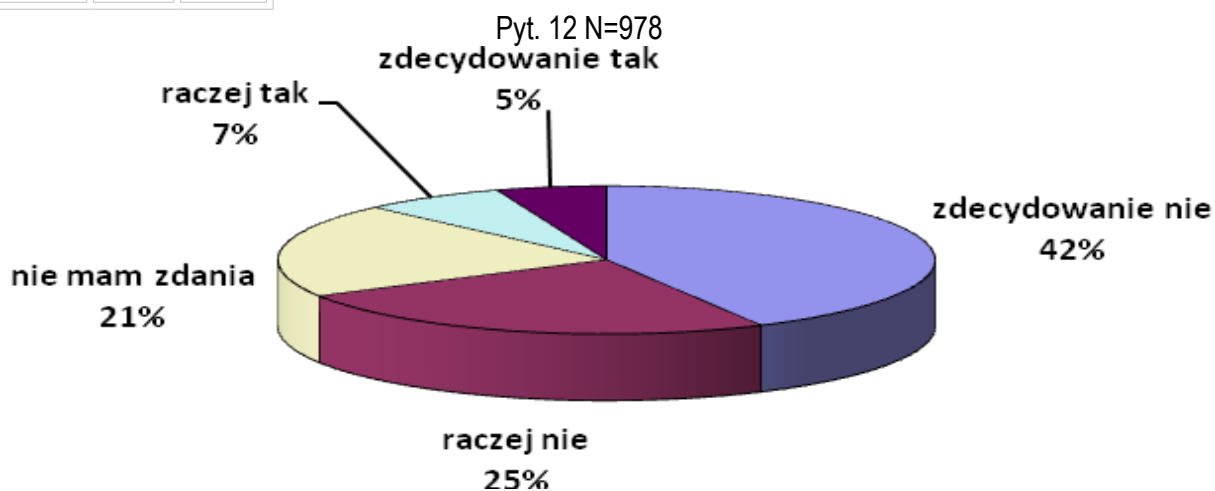
	Młodzież	Dorośli	Razem
1	7	1	8
%	1,43%	0,20%	
2	30	4	34
%	6,13%	0,82%	
3	72	27	99
%	14,72%	5,52%	
4	229	154	383
%	46,83%	31,49%	
5	151	303	454
%	30,88%	61,96%	
Razem	489	489	978

Pyt. 11 N=978



Pyt. 12 Nie przejmuję się tym, że wiele osób w swoich domach jest bitych i poniżanych.

	Młodzież	Dorośli	Razem
1	173	240	413
%	35,38%	49,08%	
2	131	110	241
%	26,79%	22,49%	
3	130	72	202
%	26,58%	14,72%	
4	39	30	69
%	7,98%	6,13%	
5	16	37	53
%	3,27%	7,57%	
Razem	489	489	978



24. Analiza szczegółowa odpowiedzi udzielonych przez mieszkańców Jaworzna na temat przemocy w rodzinie – aspekt behawioralny postawy.

W celu szczegółowego zbadania deklarowanych przez badanych reakcji na przypadki przemocy wewnątrzrodzinnej sformułowano 2 twierdzenia.

Badanym przedstawiono hipotetyczną sytuację zetknięcia się z dzieckiem, co do którego istnieje wysokie prawdopodobieństwo, iż doznaje ono krzywdy w rodzinie. Badania miały na celu określenie, jakiego rodzaju konkretne działania, interwencje w obronie ofiar skłonni podjąć badani studenci. (A) brak reakcji; B)

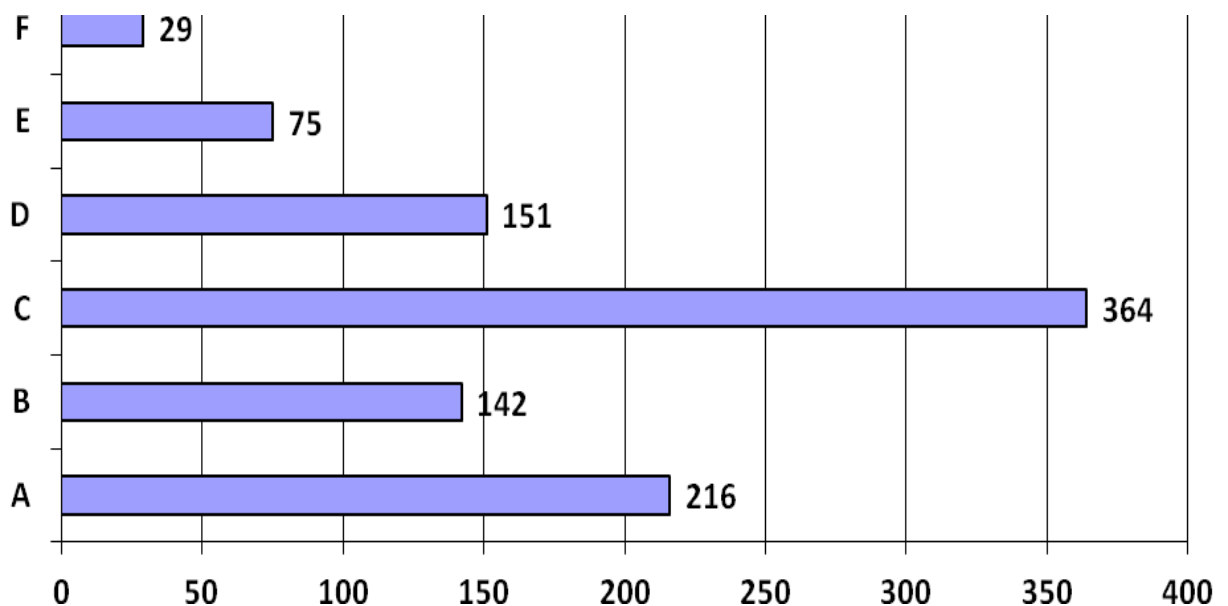
bezpośrednie zgłoszenie instytucji specjalistycznej; C) samodzielne dalsze rozpoznanie; D) bezpośrednio zgłoszenie organom ścigania; E) samodzielna pomoc ofierze.

Pyt. 13 Proszę wyobrazić sobie sytuację, iż wśród dzieci, z którymi ma Pan(i) styczność, jest dziecko, co do którego istnieje przypuszczenie, że doznaje ono przemocy w rodzinie. Jak zachowałby się Pan(i) w takiej sytuacji? [proszę zaznaczyć **jedną** z możliwości].

Brano pod uwagę takie możliwości, jak:

- A. Nie wtrącałbym/abym się w wewnętrzne sprawy rodziny. Nie chcę narażać się na nieprzyjemności i kłopoty.
- B. Zgłosiłbym/abym natychmiast sprawę do najbliższej instytucji specjalistycznej [Jakiej?]
- C. Sam/a starałbym/abym się dokładnie rozpoznać sprawę, a po upewnieniu się zgłosiłbym/abym ją policji lub prokuratorowi.
- D. Natychmiast zgłosiłbym/abym ją policji lub prokuratorowi
- E. Starałbym/abym się samodzielnie pomóc w rozwiązaniu przez rodzinę tego problemu. [Jak?]
- F. Inne

Wykres 8. Deklarowane zachowania, które zostałyby podjęte w obliczu przemocy wobec dziecka (cała grupa badana, N=979 – wskaźnik ilościowy)

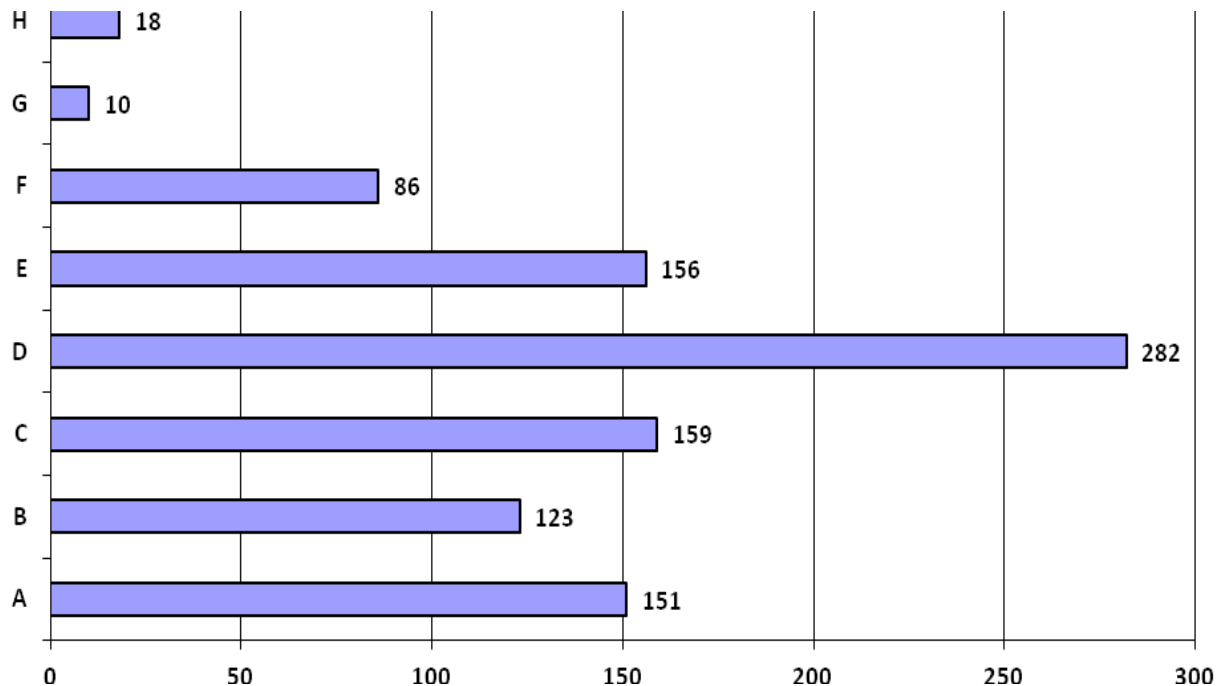


W celu charakterystyki najczęściej deklarowanych zachowań w obliczu badanego zjawiska dokonano bardziej szczegółowej analizy częstotliwości uzyskanych odpowiedzi (Wykres 8). Ujawniła ona, że najczęściej deklarowanym przez badanych zachowaniem było „ Samodzielne, dalsze rozpoznanie sprawy w celu ostatecznego upewnienia się”. Drugą w kolejności, pod względem częstotliwości wskazań formą zachowania było „Nie wtrącałbym/abym się w wewnętrzne sprawy rodziny. Nie chcę narażać się na nieprzyjemności i kłopoty”. Część badanych tym samym ujawniła brak reakcji jako prawdopodobne zachowanie w kontakcie z przypadkami przemocy wobec dzieci w rodzinie. Trzecią wybieraną formą było: „Natychmiast zgłosiłbym/abym ją policji lub prokuratorowi”. W przypadku deklaracji: Zgłosiłbym/abym natychmiast sprawę do najbliższej instytucji specjalistycznej osoby badane wymieniały poradnię rodzinną, poradnię psychologiczno – pedagogiczną, ośrodek interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy społecznej.

Pyt. 14 Proszę wyobrazić sobie sytuację, iż wśród twoich znajomych/sąsiadów jest osoba prawdopodobnie regularnie bita przez swojego partnera. Jak zachowałbyś/abyś się w takiej sytuacji? [proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź].

- A. Nie wtrącałbym/abym się, bo nie wiadomo po czyjej stronie jest racja
- B. Nie wtrącałbym/abym się, bo to mogłoby jeszcze bardziej kobiecie zaszkodzić
- C. Zgłosiłbym/abym natychmiast sprawę do najbliższej instytucji specjalistycznej [Jakiej?].....
-
- D. Sam/a starałbym/abym się dokładnie rozpoznać sprawę, a po upewnieniu się zgłosiłbym/abym ją policji lub prokuratorowi.
- E. Natychmiast zgłosiłbym/abym ją policji lub prokuratorowi
- F. Starałbym/abym się samodzielnie pomóc w rozwiązaniu przez rodzinę tego problemu. [Jak?].....
- G. Już zgłosiłem/łam taką informację.
- H. Inne.....

Wykres 9. Deklarowane zachowania, które zostałyby podjęte w obliczu przemocy wobec osoby dorosłej (cała grupa badana, N=979 – wskaźnik ilościowy)



W przypadku przemocy wobec osoby dorosłej badani deklarowali podobne formy podjętych działań interwencyjnych. Najwięcej osób samo starałoby się dokładnie rozpoznać sprawę, a po upewnieniu się zgłosiłoby ją policji lub prokuratorowi. Część osób natychmiast podjęłoby konkretne działania i zgłosiłaby sprawę do najbliższej instytucji specjalistycznej, na policję lub prokuratorowi. Ponadto, 15% badanych przyznało, iż nie wtrącałaby się w sprawy rodziny nie chcąc narażać się na nieprzyjemności i kłopoty, przyznając się tym samym do nie podejmowania działań jako prawdopodobnym zachowaniem w kontakcie z osobami krzywdzonymi w rodzinie.

Dr n. hum.
Ryszard Kulik
psycholog

